

ADRIAN CAMPOS IBARRI ANDREA MENCIAN IÑE MENDO
ESTHER MERINO BO LINDA EXPÓSITO DELGADO L'PENZO GILGÓ
JAVIER OZCOLOI PATXIA GORDIAZENA PATRICIA ET EGORRA

TODOTERRENO

[Zoom out]. Todoterreno, akotatu, mugatu eta ongi finkatutako lur-zati bat da. «Kalitatez betetako»¹ eta izenez betetako espazio bat. Gainazal bat eta goitik eta behetik hartzen duen guztia: bai jaka zein harra. Mapek bere hizkuntzan marrazten dute -gurea- haritza, harria zein basurdearen hizkuntzatik kanpo. Gauza batzuk idatzi gabe geratzen dira, eta beste batzuk ikusi ere ez dira egiten; ausentzia horiek osatzen dute irudia. Horiek gabe, harana artxipelago bat izango litzateke, zatitutako gorputz bat. Lursailak kudeatzen dituzten 4x4etarako sortutako pistek zeharkatzen dituzten zuriuneak: «165.399 km-etako pistak, zarpiatu, ezerezte eta itxituretan, mendiari zerbitzua ematen diotenak».² Zirkulatu dezaketen ibilgailuen araberako sailkapenak. Deskribapen lauak eta zehatzak; zelulosaren bikaintasunak eta ekoizpenak markatutako letrak eta zenbakiak. Gizakiaren estetika, aparkatuta zain dauden harri pilo eta pinu lerroetara murriztua.

[Zoom in]. Xehetasunen mundu bat zabaltzen da eskala bakoitzean. Erronka handia da Julio aurkitzea ordenagailuko pantailatik, orratz berdeko pinuzko mantu azido baten azpian ezkutatuta. Era berean, ez da erraza Usunbeltzera iristea, amildegi sakon baten gainean aurrituta agertzen baita, landarediaren artean mamu bat bezala. Gu hegan etorri gara, todoterreno ibilgailu handi baten gainean, putzuetan aztarnak uzten dituen. Udan, aztarna horiek eta zurezko entresakan lan egiten duten makinak lehor egoten dira astez, fosilizatuta daudela dirudite. Lan antropiko baten aztarnak, hurrengo euriarekin galduko direnak. Gauza batzuek iraun egiten dute, eta beste batzuek ez, gu bezala La Bizkaian, udaleku baten moduan egun gutxi batzuk eman genituen.

[Zoom out]. Guetadar gaineko haranetik begiratu dugu eta bakoitzak zerbait ezberdina ikusi du. Urrutitik eta begi hutsez, pinu-itsaso batek dena uholde baten moduan betetzen du. Hain zuzen ere, zerutik harapatzen eta digitalizatzen da basoaren aberastasuna segundo gutxi batzuetan, fotogrametriari esker. Andrea teknologia honetaz eta gorputza zein lurraldeetan kontrol biopolitikoko subjektu gisa duen aplikazio analogoaz interesa piztu dio. Baso-kudeaketari aplikatutako fotogrametrian erabiltzen diren globoen bidez osatzen da bere ikerketa.

Begirada enfokatuz, ilara perfektuak ikusten dira, eremu definituak eta geometrikoak mugatzen dituztenak. Erraza da Bizkaiko monotonian galtzea, baina bada horretara etorri zenik. Javi aterpe inguruan paseatzera ateratzen da egunero, telefono mugikorrarekin eta pop playlist doinuekin batera. Gero gainerakoekin itzuli eta bere egunerokoan xuxurlatzen du. «Hurbildu naiz, baina begiratu didatenean beldurra sentitu dut.» [Zoom in]. Jaka eta gorputz biribilek bakarrik hausten dute basoaren konposizio zuzen eta zorrotza. Haien bezala, Katixa pinuen artean mugitzen da. Behin eta berriz errepikatzen dituen, mugimendu-patroiak probatzen ditu. Ukimena, keinuak eta gorputza ingurunearekin eta beste gorputzekin duen harremana dira bere lanako erramintak. Elkarrekintza horretatik intimitate bat sortzen da, kasu bakoitzean modu ezberdinean hedatzen dena.

Geldirik, zuhaitzen adaburuen azpian eta landaretzaz estalita, atsedeen hartzen dute aurriek. Adrianek badaki haiengana iristen, Baldorbakoa da eta ongi ezagutzen du zonaldea. Bere lanak badu etnografiatik zerbait eta lurraldearekiko atxikimendutik asko. Tokiko arkitektura

erromanikoan dauden Erdi Aroko motiboak margotzen ditu eta, errepi-kapenaren bidez, ikonografia digitalarekiko paralelismoak osatzen ditu: *emoji* eta bere izaera errepikakorra. Inesek, ordea, etxe horiek betetzen zituzten tresnei buruz galdetzen dio bere buruari, garai batean bailaran ohikoak ziren herrien arteko aldatetetan kargatu behar zituztenei buruz. Inguruko zurarekin, jirabiraka dabilzan izaki ñimiño distiratsuak bizi diren eraikinak eraiki ditu. Horrela, lerro bat marrazten du Bizkaiko biztanleek jabetza-eskubiderik inoiz izan ez zuten ondasun higiezin eta haien ondasunen artean.

Gaur egun, *todoterreno* ibilgailuak ibiltzen diren pistek ez dituzte herriak batzen, ahaztu ditugu dagoeneko ferra-bide zaharrak. Imanolek jarraitu ezin diren mapak marrazten ditu; eta hauek, gogo-aldartea eta gorputzaren aurretiko jarrera besterik ez dute irudikatzen. Bere artxibo lanek, argazki lausoak, ohar azkarrak, arkatzez marraztutako irudiak eta *brilli-brillisa* gordetzen dituzte. Bide bazterretan aurkitu duenaren erregistro ez zehatza. [Zoom out]. Pistek ere beren marrazkiak egiten dituzte paisaiari buruz.

[Zoom in. Zoom in]. Lurraren arrasean, edo beheago, gauza batzuk aurkitzea espero da. Estherrek azkenekoek ahaztuta utzitako gauzen inguruan pentsatzen du. Basoko zoruaren azpian lurperatutako altxor txikiak, «oroitu, proiektatu eta fantaseatzeko» aukera ematen duten objektu magikoak. Pinudi erdian esekitako goiburuak bi errealitate lotzen ditu: alde batean, zelata; bestean, ametsen gaueko mundua. Inguruan, gauza batzuk ezkutatuta daude gehienentzat. [Not found]. Patriciak modu instintiboan marrazten du. Paper japoniar delikatuaren gainean, beste garai batekoak diren irudi, ikuspegi eta amets errepikakorrak islatzen ditu. Marrazkia argitzeko modu gisa ulertzen du, aurrietan lurperatuta dagoena, orainaldira ekartzeko modu bnat, ikusten ez dena ulertzen ez delako. Beste gauza batzuk ezin dira ukitu, ezin dira gorde, ez tarri nekatu batetik ateratzen diren hitz etenak bezala. Lorezok ahozkoaz, paper bustiaren gainean idatzitakoaz, dena zeharkatzen duten hodi gardenez eta orainaldi jarraituan izaten ari dena harrapatzeko ezintasunaz hitz egiten du. Agian, orduan, huts egindakoa den bezala onartzea besterik ez zaigu geratuko; baso hau den bezala onartzea.

Abiadura bizian doan *todoterreno* ibilgailu batera igo gara, eskala artean bidaiatuz eta osatu gabeko kontakizun baten zuriuneak zeharkatuz. Inora ez daramaten pistetatik, mapa okerrak marrazten ditugu. Beti izango diren eta dena osatzen duten hutsuneak besarkatzen ditugu, baita udaran zapaltzen dugun lurrazala ere.

Iñigo Villafranca Apestegua eta Guillermo Collado Wilkins-ek komisariatutako erakusketa da, eta Adrián Campos Irisarri, Andrea Muniáin, Esther Merinero, Imanol Expósito Delgado, Inés Miño, Lorenzo Galgó, Javier Ozcoidi, Katixa Goldarazena Azpirotz eta Patricia Etxegaraireren lanak biltzen ditu.

1 Michel Foucault, «Des espaces autres», in *Architecture, Mouvement, Continuite*, n° 5, 1984ko urria, 46-49 or. Luis Gayo Pérez Bueno Astrágalo aldizkarian, 7. zk., 1997

2 Nafarroako Gobernuaren baso-kudeaketarako atala, *Nafarroako Gobernuaren Sabaiza mendien taldearen erabilera antolatze eta arautze azterlan*, Iruñea: Nafarroako Gobernu, 2007, 101-102.